

УДК 372.881.111.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-3-45>**Василь КУЧЕР,***orcid.org/0000-0002-5078-0805*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов та методик їх навчання

Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка

(Кременець, Тернопільська область, Україна) *kuchervv2016@gmail.com***Микола СИРОТЮК,***orcid.org/0000-0002-6460-2356*

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов та методик їх навчання

Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка

(Кременець, Тернопільська область, Україна) *niksyrotiuk.ukr.net*

ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті досліджено одну з важливих проблем сучасної лінгводидактики – формування комунікативної компетентності, зокрема, за допомогою мережі Інтернет. Розкривається суть понять «лексична компетентність», «граматична компетентність», «семантична компетентність», «фонологічна компетентність», «орфографічна компетентність» й «орфоепічна компетентність». Основна увага зосереджується на методиці формування комунікативної компетентності засобами мережі Інтернет, а саме подано характеристику видів діяльності, котрі використовуються для оволодіння лексикою англійської мови. Висвітлюються різні форми роботи з Інтернет-контентом, які використовуються на заняттях з англійської мови: самостійна або групова робота учнів з Інтернет-ресурсами, участь у міжнародних проєктах, листування електронною поштою, створення власних сайтів. Схарактеризовано сутність феномена «мовна компетентність» та «мовленнєва компетентність» на основі праць провідних науковців з означеної теми, а також подано власне авторську інтерпретацію дослідженого поняття. Поряд з означенням об'єктом дослідження розглянуто використання Інтернету для різних форм дистанційної роботи. Також зазначається, що основним внутрішнім мотивом навчальної діяльності для більшості учнів є орієнтація на практично значущий результат, а не на засвоєння суми знань.

Поряд із цим схарактеризовано методи навчання, що співвідносяться з використанням усесвітньої павутини. Серед цих методів проаналізовано твердження щодо формування комунікативної компетентності не тільки провідних українських науковців, а й зарубіжних учених. Запропоновано характеристику методів навчання, що співвідносяться з використанням Інтернету для формування комунікативної компетентності: теоретичний, індивідуально- й соціально-психологічний, літературно- й мовно-дидактичний, інтенсивний. Поряд із методами навчання присвячено увагу етапам роботи в мережі Інтернет, серед яких визначено три основні етапи.

На основі аналізу методико-педагогічних праць, які стосуються формування комунікативної компетентності на уроках англійської мови за допомогою мережі Інтернет подано авторське бачення формування іншомовної комунікативної компетентності.

Ключові слова: комунікативна компетентність, компонент, мовна компетентність, іноземна мова, Інтернет-контент, етап навчання.

Vasyl KUCHER,*orcid.org/0000-0002-5078-0805*

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Methods of Teaching

Taras Shevchenko Regional Humanitarian and Pedagogical Academy of Kremenets

(Kremenets, Ternopil region, Ukraine) *kuchervv2016@gmail.com***Mykola SYROTIUK,***orcid.org/0000-0002-6460-2356*

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor;

Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Methods of Teaching

Taras Shevchenko Regional Humanitarian and Pedagogical Academy of Kremenets

(Kremenets, Ternopil region, Ukraine) *niksyrotiuk.ukr.net*

USE OF THE INTERNET IN THE CONTEXT OF FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT ENGLISH LANGUAGE LESSONS

One of the most important problems of modern linguodidactics – the formation of communicative competence, in particular, through the Internet is examined in the article. The essence of the concepts “lexical competence”, “grammatical competence”, “semantic competence”, “phonological competence”, “orthographic competence” and “orthoepic competence” is revealed. The main attention is focused on the method of formation of communicative competence by means of the Internet, namely, the characteristics of the types of activities used to master the vocabulary of the English language are given. Various forms of work with Internet content used in English classes are observed: individual or group work of students with Internet resources, participation in international projects, e-mail correspondence, creation of own sites. The essence of the phenomenon “linguistic competence” and “speech competence” is characterized on the basis of works of leading scientists on the specified subject, and also the author's interpretation of the researched concept is given. Along with the indicated object of research, the use of the Internet for various forms of remote work is considered. It is also noted that the main internal motive of learning activities for most students is to focus on a practically tangible result, and not to assimilate the amount of study.

In addition, the article describes the methods of study that correspond to use of the World Wide Web. Among these methods, the statements about the formation of communicative competence not only of leading Ukrainian scientists, but also of foreign scientists are analyzed. The characteristics of teaching methods that are correlated with use of the Internet for the formation of communicative competence are proposed: theoretical, individual and socio-psychological, literary and linguistic-didactic, intensive. Along with teaching methods, attention is paid to the stages of work with the Internet, among which three main stages are identified.

Based on the analysis of methodological and pedagogical works related to the formation of communicative competence at English lessons using the Internet, the author's vision for formation of foreign language communicative competence is presented.

Key words: *communicative competence, component, language competence, foreign language, Internet content, studying stage.*

Постановка проблеми. Сьогодні для фахівців у галузі навчання іноземних мов важливим є той факт, що мова як засіб спілкування, набула нової форми існування у віртуальному просторі, а викладачі іноземних мов отримали унікальну можливість використовувати сучасну живу іноземну мову в процесі навчання та створювати власний інформаційний віртуальний простір. Як і все нове, проблема використання віртуального простору вимагає додаткового осмислення. Усевітня мережа має величезний потенціал для використання практично в усіх сферах людської діяльності, у тому числі й у галузі навчання іноземних мов. Проте в цьому й полягає складність її використання: занадто багато можливостей. Тож необхідно вибрати ті з них, які будуть дійсно ефективні та привнесуть щось нове в процес навчання іноземних мов.

Актуальність використання мережі Інтернет під час формування комунікативної компетенції на уроках англійської мови надзвичайно висока. Освоєння методів і навичок роботи з Інтернет-ресурсами дасть учителю можливість покращити навчальний процес, урізноманітнити, осучаснити методи та прийоми викладання, підвищити мотивацію до вивчення предмета.

Аналіз досліджень. Вивченням питань розвитку творчої активності учнів на уроках іноземної мови займалися: Є. С. Полат, Р. М. Шаманська, Л. Ю. Шелест, Т. М. Шелест,

Н. Ю. Кузнецова, П. В. Сисоєв, М. Н. Євстигнєєв, О. О. Сітало. Однак на сьогоднішньому етапі в методиці викладання іноземних мов ще недостатньо широко досліджені та описані шляхи використання всесвітньої мережі Інтернет у навчальному процесі, особливо в контексті формування комунікативної компетенції на уроках англійської мови з допомогою інтернет-ресурсів.

Мета статті полягає в системному описі та обґрунтуванні теоретичних принципів ефективного використання ресурсів Інтернет-мережі для формування комунікативної компетентності на уроках англійської мови в старших класах.

Виклад основного матеріалу. Проблема формування комунікативної компетенції студентів розглядалася багатьма науковцями через її актуальність. Розглянемо можливі вирішення цієї проблеми, що представлені в їхніх працях. Дослідження питання формування комунікативної компетентності розпочато ще у 80-х роках минулого століття американським лінгвістом Н. Хомським у його відомій публікації «Мова та мислення» (Хомский, 1972: 110).

Комунікативна компетентність – особливе системне психологічне утворення, що містить у собі три взаємопов'язані підсистеми: 1) мовний досвід, що спонтанно накопичується носієм мови в життєвій практиці; 2) знання про мову, що набуваються в організованому навчанні; 3) мовну інту-

їцію, що формується як похідна від перших двох компонентів (Божович, 2013: 43–44).

Комунікативний досвід містить три аспекти: 1) практику спілкування мовою та використання її з метою пізнання людиною середовища й самої себе; 2) емпіричні узагальнення мовних явищ; 3) рефлексію на свою та чужу мову, тобто усвідомлення й оцінку її особливостей. Емпіричні висновки дитини про мовні явища, оцінка власної та чужої мови можуть бути адекватні лінгвістичним знанням. Тому ще до навчання вона починає формуватися як єдність прагматичних умінь і самостійно відкритих знань.

М. Білогорка, Т. Мороз визначають два компоненти комунікативної компетентності – мовну компетенцію як певний рівень обізнаності конкретного суб'єкта чи суб'єктів з ідеальною знаковою системою рідної або іноземної мови (мов), а мовленнєву – здатність людини до практичного використання знань про мову в процесі комунікації (Білогорка, Мороз, 2015: 223). Явищу комунікативної компетентності властива ієрархічність і різноаспектні виявлення відповідно до шаблів (рівнів, сходинок) ієрархічної комунікативної піраміди, адже комунікативна компетенція – здатність правильно користуватися мовою в соціально-детермінованих ситуаціях (Лещенко, 2009: 6). Комунікативна компетенція – складне багатоаспектне поняття, яке позначає сукупність мовних знань, навичок і вмінь, оволодіння якими дає можливість здійснювати мовленнєву діяльність згідно з мовними нормами в різних сферах діяльності. У відомій публікації Ради Європи «Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою: вивчення, навчання, оцінка» подане поняття визначається як знання словникових одиниць і володіння певними формальними правилами, за допомогою яких словникові одиниці перетворюються в осмислене висловлювання.

У структурі мовної компетенції як складника комунікативної компетенції виділяються такі компоненти: лексична, граматична, семантична, фонологічна, орфографічна й орфоепічна компетенції. Основу лексичної компетенції в цьому документі становлять знання словникового складу мови, що включає лексичні та граматичні елементи, а також здатність їх використовувати в мовленні.

Під граматичною компетенцією автори згаданого вище видання мають на увазі знання граматичних елементів мови й умінь використовувати їх у своєму висловлюванні. Оскільки граматику конкретної мови можна розглядати як сукупність правил, що дають змогу складати впорядковані ланцюжки елементів, тобто будувати речення,

то граматична субкомпетенція включає в себе здатність розуміти й висловлювати певний сенс, оформляючи його у вигляді фраз і пропозицій, побудованих за правилами цієї мови (на відміну від механічного відтворення завчених зразків).

Семантична компетенція учнів у визначенні вчених Ради Європи полягає в знанні можливих способів вираження певного значення слова й умінь використовувати ці способи вираження в процесі комунікації, тобто засвоєння лексичної, граматичної та прагматичної семантики слова. Лексична семантика займається питаннями значення слова, наприклад, слово в загальному мовному контексті: референція; конотація; способи вираження деяких загальних понять; відносини між мовними одиницями: синонімія/антонімія; гіпонімія; сполучуваність; родовидові відносини; компонентний аналіз; перекладацькі відповідності.

Фонологічна компетенція визначається як знання й умінь сприймати/відтворювати іноземну мову та включає звукові єдності мови (фонем) і їх варіанти (алофони); артикуляційно-акустичні характеристики фонем (наприклад, дзвінкість, лабіалізація, назалізація тощо); фонетичну організацію слів (складова структура, послідовність фонем, словесний наголос, тони); просодіку: наголос і ритм; інтонацію; фонетичну редукцію: редукцію голосних; сильні та слабкі форми; асиміляцію; випадання кінцевого голосного.

Орфографічна компетенція, згідно з концепцією Ради Європи, передбачає знання символів, що використовуються при створенні письмового тексту, а також умінь їх розпізнавати й зображати на письмі.

На думку К. Ірісханової та Г. Стрелкової, зміст комунікативної компетентності в процесі навчання іноземних мов і культур становлять такі компоненти (Ірісханова, Стрелкова, 2001: 127): знання фонологічних, лексичних, граматичних явищ і закономірностей мови, що вивчається як системи, включаючи когнітивну організацію та способи зберігання знань про мовні явища у свідомості індивіда (наприклад, асоціативні, парадигматичні й інші види зв'язків мовних явищ); знання літературної норми мови, що вивчається й умінь застосовувати ці знання в комунікативній і професійній діяльності; мовні характеристики видів дискурсу (усний і письмовий дискурс, підготовлена й непідготовлена мова, офіційна й неофіційна мова); основні мовні форми висловлювання: розповідь, опис, монолог, діалог. Н. Гончарова та Г. Кретиніна визначають взаємопов'язані компоненти лінгвістичної (тобто мовної) компетенції,

які, співвідносячись із рівнями мовної системи, включають фонетико-фонологічну, лексико-граматичну, дискурсивну компетенції. Тобто лінгвістична компетенція – інтегративне утворення, що визначається як здатність учнів співвідносити мовні засоби із цілями, сферами, ситуаціями, умовами мовного спілкування (Гончарова, Кретицина, 2009: 37).

Отже, аналіз структури мовної компетенції в роботах зарубіжних і вітчизняних дослідників дає змогу встановити, що мовна компетенція наявна в усіх сучасних моделях комунікативної компетенції, отримуючи при цьому різні назви – лінгвістична, мовна або граматична компетенція; комунікативна компетенція не може функціонувати самостійно без опори на мовну; залежно від кількості компонентів мовна компетенція отримує різне наповнення: чим менше компонентів комунікативної компетенції виділяється дослідником, тим більш ємним стає зміст кожного складника мовної компетенції.

Аналізуючи інтерпретацію комунікативної компетенції зарубіжним й вітчизняними дослідниками, можемо зробити такі висновки:

1) комунікативна компетентність – це досвід, що розвивається і значною мірою усвідомлюється в ході спілкування між людьми, що формується й актуалізується в умовах безпосередньої людської взаємодії.

2) мовна компетенція визнається базовим компонентом комунікативної компетенції, без мовної компетенції комунікативна компетенція не може бути сформована;

3) більшість учених розглядає мовну компетенцію як знання мовної системи мови, що вивчається на всіх рівнях (фонологічному, лексичному, граматичному) граматичних правил побудови речення;

4) деякі дослідники (І. Бім, В. Сафонова та ін.) включають у комунікативну компетенцію навички й уміння використовувати ці знання в мовній діяльності іноземною мовою.

Підводячи підсумки вищесказаного, варто зазначити, що термін «комунікативна компетенція», що виник спочатку в лінгвістиці, проникає в теорію навчання іноземній мові, швидко розвивається, збагачуючи методичну науку новими поняттями, ключовими з яких є комунікативна компетенція й комунікативна компетентність.

Формування останнього є основним призначенням дисципліни іноземна мова, оскільки випускники шкіл повинні вміти здійснювати іношомовне спілкування з носіями мови, спілкуватися за допомогою нових інформаційних тех-

нологій, мати доступ до різноманіття світової культури й політичного життя. Беззаперечним є той факт, що саме мережа Інтернет відкриває широкі можливості для формування комунікативної компетенції, зокрема, і на уроках англійської мови.

У сучасному суспільстві інформаційно-комунікативні технології з кожним днем стають невід'ємною частиною нашого життя, засобом спілкування все більшої кількості людей. Ресурси мережі Інтернет є безцінною базою для створення інформаційного середовища, освіти та самоосвіти, задоволення професійних та особистих інтересів і потреб. З огляду на це, останнім часом велику увагу приділяють інформатизації системи освіти, включаючи й мовну освіту.

Метою викладання іноземної мови в навчальних закладах є формування іношомовної компетенції, яка буде визначатися як умінням вести бесіду за особистої присутності учасників розмови, так і вмінням спілкуватися засобами всіляких сервісів і служб мережі Інтернет, адже на сучасному етапі технологічного розвитку спілкування в усесвітній мережі вже є не додатковим, а окремим рівноправним видом людського спілкування (Биков, Жук, 2005: 128).

Розвиток освіти в наш час органічно пов'язаний із підвищенням рівня його інформаційного потенціалу. Ця характерна риса багато в чому визначає як напрям еволюції самої освіти, так і майбутнє всього суспільства. Для успішної орієнтації у світовому інформаційному просторі учням необхідно оволодіти інформаційною, а також комп'ютерною культурою, оскільки пріоритет під час пошуку інформації все більше й частіше надається Інтернету.

Як інформаційна система Інтернет пропонує своїм користувачам безліч інформації та ресурсів. Базовий комплект послуг може включати:

- електронну пошту (e-mail);
- відеоконференції (наприклад, ZOOM, MS Teams, Google Meet, Skype);
- месенджери (наприклад, Telegram, Viber, Messenger);
- можливість публікації власної інформації, створення сайтів (web-site), домашніх сторінок (homepage) і розміщення на сервері;
- доступ до інформаційних ресурсів аудіо-, відео- (YouTube, Tik Tok) і текстового характеру;
- пошукові системи (Bing, Yahoo!, Baidu, Google, Shenma);
- розмови в мережі, зокрема в соціальних мережах Facebook, WhatsApp, Instagram, Twitter (chat).

Усі ці можливості можуть активно використовуватися під час вивчення іноземної мови. Оволодіння комунікативною й міжкультурною компетенціями неможливе без практики спілкування, і використання Інтернет-контенту в цьому випадку просто необхідне. Віртуальне середовище дає змогу вийти за часові й просторові рамки, дає можливість автентичного спілкування з реальними співрозмовниками на актуальні для обох сторін теми (Биков, Жук, 2005: 14). Однак не можна забувати, що Інтернет – це лише допоміжний технічний засіб, продиктований часом. Для досягнення оптимальних результатів необхідно грамотно інтегрувати його використання в навчально-виховний процес.

Більшість авторів статей пропонує інтегрувати Інтернет у навчальний процес, зберігаючи традиційні засоби навчання. На думку Б. В. Гаврилова, «використання Інтернету на уроці не має бути самоціллю. Щоб правильно визначити місце й роль Інтернету під час вивчення іноземної мови, необхідно знайти для себе чіткі відповіді на питання: для кого, для чого, коли, у якому обсязі він має використовуватися» (Гаврилов, 2016: 6). Знайти відповіді на ці питання необхідно на етапі підготовки до уроку англійської мови, виходячи з його типу, мети й очікуваних результатів.

Роль учителя під час використання Інтернет-ресурсів у навчальному процесі є однією з найбільш обговорюваних проблем. Не можна не погодитися з ученими, які вважають, що робота з Інтернетом висуває дуже високі вимоги до особистісних якостей, професійної підготовки вчителя (Гаврилов, 2016: 6). Залежно від ступеня участі вчителя виділяють три типи уроків: із домінуючою роллю вчителя, координуючою роллю та переважною роллю учня. Цілком обґрунтовану перевагу варто віддавати останньому підходу, який ґрунтується на проектній діяльності учнів, однак при цьому він не зменшує вартості двох інших на певних етапах навчання, показуючи можливість їх використання залежно від рівня учнів, теми й підбору сайтів.

Усесвітня мережа – потужний засіб навчання та пізнання. Як зазначають методисти, щоб засоби нових інформаційних технологій виявилися ефективними в шкільній освіті, вони повинні сформувати певну систему, яка передбачає інше розуміння: а) сутності викладання й навчання; б) ролі вчителя й учнів у цьому процесі; в) стосунків педагога та вихованців; г) оснащення робочих місць для здійснення навчально-виховного процесу (Полат, Бухаркіна, 2008: 199). Основні ж завдання комунікацій в освіті, на думку науковців,

можна сформулювати так: «Ми хочемо, щоб наші школярі робили більше, ніж просто дивилися на світ через екран монітора. Ми хочемо, щоб наші діти й учителі ставили питання, ділилися ідеями, проводили спільні дослідження. Ми хочемо, щоб вони розуміли культуру, географію, політику, історію та науку в масштабі планети Земля. Телекомунікація – могутній засіб, який перетворює процес навчання» (Полат, Бухаркіна, 2008: 199). Варто заважити, що справедливість такого акценту й учителі, й учні зрозуміли останнім часом – під час дистанційного навчання в умовах карантинних обмежень, які введені в більшості країн світу з початку березня 2020 року через небезпеку поширення COVID-19.

Мережа Інтернет забезпечує доступ до акумульованих знань як у текстовій, так і в графічній формах. Телебачення, відео, комп'ютерна графіка дають учням можливість отримати образну інформацію. Давно відомо, що образна інформація засвоюється краще, ніж текстова (скажи мені – і я забуду, покажи мені – і я запам'ятаю, дай мені діяти самому – і я навчуся (Полат, Бухаркіна, 2008: 200)). Багато проектів інтегрують вербальну та графічну інформацію, звук та анімацію. Учні в школах XXI століття повинні навчитися демонструвати своє розуміння ідей, фактів, концепцій, теорій, а не лише запам'ятовувати їх. Для цього потрібно створити відповідні умови вчителям та учням. Педагогам доведеться співпрацювати один із одним, щоб учні, застосовуючи гіпертекстові середовища й інтерактивні мультимедіа, могли успішно працювати над своїми проектами. Вони поступово будуть більш активно залучатися до пошукової, дослідницької та творчої діяльності, розвивати свої знання на основі обробки джерел інформації, одержуваних не тільки в себе в школі, а й з усіх кінців світу.

Для ефективної організації такої діяльності необхідно з'ясувати, які є форми роботи з Інтернет-контентом і наскільки вони є доцільними та ефективними, залежно від мети уроку. Сучасні методисти пропонують такі форми роботи з інтернет-контентом (Кузнєцова, 2012: 9):

1. Використання ресурсів Інтернету під час вивчення нової теми (добір додаткового матеріалу, наочності, відео- й аудіофрагментів. Учитель пояснює учням мету й завдання, роздає/розсилає картки із завданнями й адресами сайтів, учні повинні продивитися матеріал, відібрати потрібне й запропонувати для використання під час вивчення теми).

2. Самостійна або групова робота учнів з Інтернет-ресурсами для підготовки доповідей,

повідомлень (активне використання зазначених вище пошукових систем).

3. Участь у міжнародних проектах (підбір тем проектів, які вписуються в програму, мають зв'язок із подіями міста, школи).

4. Листування електронною поштою (цей вид діяльності потребує певної технічної підготовки, бажано, щоб у кожного учня була власна поштова скринька).

5. Створення власних сайтів (ця форма має успіх за кордоном, але для українських шкіл є досить складною (на нашу думку, може бути все ж застосована в старших класах ліцеїв так званого «інформаційного» профілю)).

6. Спілкування вчителя з колегами, обмін досвідом, створення мережної взаємодії між педагогами з будь-яких країн.

Можна доповнити цей список можливостями, пов'язаними з дистанційним навчанням через Інтернет, а також участю в різних конкурсах, у текстових і голосових чатах, проходження онлайн тестувань.

Ураховуючи стрімкий розвиток комп'ютерних технологій останнім часом, збільшення швидкості роботи Інтернету, до цих можливостей ми б хотіли додати використання веб-камер під час Zoom-конференцій, загалом спілкування в режимі онлайн, проведення відеоуроків тощо.

На основі методичних праць можна виділити таку послідовність розробки завдань на основі Інтернет-ресурсів:

– Прогляньте навчальний курс і виділіть завдання, які не мають успіху на уроках у певному класі, які не мотивують учнів і не викликають у них зацікавленості.

– Проаналізуйте недоліки цих завдань, продумайте, яким чином можна покращити їх із допомогою ресурсів інтернету. Пам'ятайте, що немає одного правильного засобу для всіх завдань або для всіх учнів, тому вам потрібно експериментувати, проявити фантазію, створити диференційовані, можливо, індивідуальні завдання.

– Після визначення шляхів застосування, розробки завдань варто знайти галузь чи сайт, який ви будете використовувати, наприклад: чат, розсилка, веб-сайт. Вам необхідно розробити відповідні критерії для оцінювання й вибору сайтів. Це залежить від вашої ситуації й від того, як ви плануєте застосувати інтернет-ресурси. Корисні критерії можуть включати оцінку інструкційних елементів, таких як зміст, доступність і цінність для досягнення поставленої мети, функціональні елементи, елементи дизайну, такі як швидкість і гнучкість, зручність у користуванні.

– Обравши галузь чи сайт, ви можете перейти до етапу проектування завдань, які будуть відповідати як вашим цілям, так й обраному сайту.

Розробляючи завдання, потрібно пам'ятати, що воно не має просто інтерпретувати те, що можна було б зробити й без інтернету. Учні значно виграють у тому випадку, якщо вправи треноують різні види навчання, дають реальну можливість для комунікації та сприяють взаємодії та співпраці. Завдання мають давати учням можливість оцінювати, рецензувати, публікувати, порівнювати, моделювати, створювати, досліджувати, висувати гіпотези, організувати, сперечатися, брати інтерв'ю, слухати, дивитися, спостерігати, переказувати, експериментувати, грати й робити доповіді. У цьому випадку завдання такого типу будуть сприяти формуванню та розвитку інформаційної компетенції учнів. Можна створити безліч завдань різного рівня складності для розвитку навичок усного мовлення, письма й аудіювання.

Організація інтернет-завдань зазвичай проходить у три етапи (Гаврилов, 2016: 6):

1. Підготовка – розвиток навичок говоріння, актуалізація раніше отриманих знань, вивчення лексики, мотивація й налаштування учнів на подальшу роботу, введення в тему.

2. Робота в мережі інтернет – пошук у мережі, читання й письмо, обробка специфічної інформації та занесення її до бланків відповідей, пошук відповідей на питання тощо. На цьому етапі учні мають чітко розуміти, що їм потрібно зробити й скільки часу в них є на виконання завдання.

3. Робота в класі поза мережею Інтернет – обмін отриманою інформацією, обговорення того, що учні знайшли, дізналися, виконали чи не виконали під час роботи в мережі.

Для вчителів, які вирішили використовувати завдання поданих зразків, можна дати такі поради:

– Кожного разу, коли вчитель використовує інформаційно-комунікативні технології на уроці, він повинен мати запасний план проведення уроків, якщо техніка вийде з ладу, не буде працювати сайт через неякісний Інтернет-зв'язок чи відключать електроенергію.

– На уроці можна організувати роботу безпосередньо в мережі Інтернет, а можна завантажити декілька сторінок або необхідну частину сайту на диск. Краще, якщо завдання будуть передбачати парну або групову роботу, так як це сприяє розвитку навичок комунікації, навчання співробітництва й запобігає ефекту, коли комп'ютер стає перешкодою для спілкування в класі.

– У комп'ютерному класі повинен бути вільний простір, який має збільшуватися залежно

від кількості учнів. Ідеальний клас повинен мати місце, вільне від комп'ютерів, для групової роботи, дискусій або роботи над іншими завданнями. Обладнання та столи не мають перешкоджати зоровому контакту вчителя з класом, роботі з дошколю або пересуванню між групами.

Висновки. Отже, усі переваги роботи з використанням Інтернет-контенту на уроці англійської мови, на наш погляд, очевидні. Однак, плануючи та готуючись до уроку з використанням мережі інтернет, учитель повинен завжди оцінювати, наскільки це виправдано й чи немає інших, більш

ефективних засобів досягнення поставленої мети. Організуючи роботу на основі інтернету, варто пам'ятати, що вона потребує ретельного відбору педагогом матеріалів, попередньої їх обробки та, звичайно, сучасних педагогічних технологій, які відповідають принципам особистісно орієнтованого навчання й, відповідно, проблемній спрямованості всього процесу, в іншому випадку існує вірогідність того, що технократичний підхід, тобто захоплення використанням інформаційних технологій заради них самих, змістить убік цілі навчання іноземної мови, їх специфіку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білогорка М., Мороз Т. Шляхи формування мовної компетентності особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Випуск 11. Дрогобич, 2015. С. 222–228. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2015_11_33 (дата звернення: 09.02.2021).
2. Божович Е. Д. Структура, динамика и механизмы развития языковой компетенции школьников. *Психологическая наука и образование*. 2013. № 5. С. 42–52. URL: <http://psyedu.ru/journal/2013/5/Bozhovich.phtml>. (дата звернення: 01.02.2021).
3. Гаврилов Б. В. Плюсы и минусы компьютеризированного обучения иностранным языкам. URL: <http://linguact.hyperlink.ru/articles/gavrilov.html>. (дата звернення: 11.02.2021).
4. Гончарова Н. А., Кретинина Г. В. Принципы развития иноязычной лингвистической компетенции студентов-филологов (на материале национальных вариантов английского языка). *Вестник Челябинского государственного педагогического университета*. Челябинск, 2009. № 2. С. 32–39. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/printsiyu-razvitiya-inoazychnoy-lingvisticheskoy-kompetentsii-studentov-filologov> (дата звернення: 09.02.2021).
5. Ирисханова К. М., Стрелкова Г. В. «Языковой портфель» для нефилологов как средство развития автономии студента. *Автономность в практике обучения ИЯ и культурам*. Москва, 2001. С. 125–143.
6. Інформаційні технології і засоби навчання : збірник наукових праць / за ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука. Київ, 2005. 272 с.
7. Кузнєцова Н. Ю. Створення віртуального середовища для вивчення іноземної мови (Технології Веб 2.0). *Англійська мова та література*. 2012. № 19–21. С. 8–10. URL: https://librarian.ucoz.com/_fr/0/7-353-29211.pdf (дата звернення: 01.02.2021).
8. Лещенко Г. Компендіум основних методичних понять : стислий виклад засад формування комунікативної україномовної компетенції. *Українська мова і література в школі : науково-методичний журнал*. 2009. № 5. С. 6–13.
9. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров. Москва, 2008. 272 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1650473/> (дата звернення: 08.02.2021).
10. Хомский Н. Язык и мышление / перевод с английского. Москва, 1972. 126 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/2075816/> (дата звернення: 01.02.2021).

REFERENCES

1. Bilihorka M., Moroz T. Shliahy formuvannya movnoi kompetentnosti osobystosti [The ways of formation of language competence of individual]. *Actual issues of humanities*. Edition 11. Drohobych, 2015. Pp. 222–228. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2015_11_33. (Last accessed: 09.02.2021) [in Ukrainian].
2. Bozhovich E.D. Struktura, dinamika i mehanizmy razvitiia yazykovoï kompetentsyi shkolnikov [Structure, dynamics and mechanisms of development of language competence of pupils]. *Psychology science and education*. 2013. Nr 5. Pp. 42–52. URL: <http://psyedu.ru/journal/2013/5/Bozhovich.phtml> (Last accessed: 01.02.2021) [in Russian].
3. Havrylov B.V. Pliusy i minusy komputerizirovannoho obucheniiia inostrannym yazykam [Pros and cons of computer studying of foreign languages]. URL: <http://linguact.hyperlink.ru/articles/gavrilov.html>.0 (Last accessed: 11.02.2021) [in Russian].
4. Honcharova N.A., Kretinina H.V. Printsipy razvitiia inoazychnoi linhvisticheskoi kompetentsii studentov-fililohov [Principles of development of foreign languages linguistic competence of students-philologists]. *Actual issues of Cheliabinsk State Pedagogical University*. Cheliabinsk, 2009. Nr. 2. Pp. 32–39. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/printsiyu-razvitiya-inoazychnoy-lingvisticheskoy-kompetentsii-studentov-filologov> (Last accessed: 9.02.2021) [in Russian].
5. Irishanova K.M., Strelkova H.V. Yazykovyi portfel dlia nefililohov kak sredstvo razvitiia avtonomii studenta [Language folder for not philologists as a means of development of student's autonomy]. *Autonomy in the practice of foreign languages and cultures teaching*. Moscow, 2001. Pp. 125–143.0 [in Russian].
6. Informatsiini tehnolohii i zasoby navchannia [Computer sciences and means of communication]. Kyiv, 2005. 272 p. [in Ukrainian].

7. Kuznetsova N.Yu. Stvorennia virtualnoho seredovyscha dlia vyvchennia inozemnoi movy (Technolohii Veb 2.0) [Creation of virtual space for foreign language studying]. English language and literature. 2012. Nr. 19–21. Pp. 8–10. URL: https://librarian.ucoz.com/_fr/0/7-353-29211.pdf (Last accessed: 01.02.2021) [in Ukrainian].

8. Leshchenko H. Kompendium osnovnykh metodychnykh poniat' : styslyi vyklad zasad formuvannia komunikatyvnoi ukrainomovnoi kompetentsii [Kompendium of main methodological notions : brief review of basis of communicative Ukrainian language competence]. Ukrainian language and literature at school. 2009. Nr. 5. Pp. 6–13 [in Ukrainian].

9. Polat E. S., Buharkina M. Yu., Moiseeva M. V. Petrov A. E. Novye pedohohicheskie I informatsyonnye technolohii v sisteme obrazovaniia [New padogogical and informational technologies in educational system]. Moskow, 2008. 272 p. URL: <https://www.twirpx.com/file/1650473/> (Last accessed: 08.02.2021) [in Russian].

10. Khomskiy N. Yazyk i myshlenie: perevod s anhliiskoho [Language and thinking: translation from English]. Moskow, 1972. 126 p. URL: <https://www.twirpx.com/file/2075816/> (Last accessed: 01.02.2021) [in Russian].